

Ömer GEDİK

**ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLARININ YORUM
YÖNTEMLERİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

(Anayasa Mahkemesinin ilk elli yılı: 1962-2012)

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2022**

TEMMUZ 2022

ISBN: 978-975-368-755-3

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş
Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850) 441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

*Zeynep Hüsna ve Nevzat Efe'ye
Kalbim hep sizinle...*

ÖNSÖZ

Bu çalışma, 2013 yılında Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU danışmanlığında doktora tezi olarak Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde savunuldu. Kitaplaştırmak için üzerinde çalışmak istiyordum. Fakat bir türlü imkan bulamadım. Son yıllarda bazı hocalarımdan ve kıymet verdiğim meslektaşlarımdan orijinal haliyle de olsa tezimi bastırmam konusunda tavsiyeler aldım. Bu tavsiyeler doğrultusunda tez gözden geçirilmeden bastırılmıştır. Aksi halde zaman aramaya devam edecektim. Yalnızca başlığa “*Anayasa Mahkemesinin ilk elli yılı: 1962 – 2012*” notunu düşmeyi uygun gördüm. Çalışmaya ilişkin eleştirileri büyük bir memnuniyetle karşılayacağımı bildirmek isterim.

Bu vesileyle doktora tez danışmanım Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU’na katkılarından dolayı teşekkür ediyorum. Jürimde yer alan Prof. Dr. Bihterin VURAL DİNÇKOL’a, Prof. Dr. Sultan TAHMAZOĞLU UZELTÜRK’e, Prof. Dr. Nihat BULUT’a ve Doç. Dr. Abdullah SEZER’e tekrar şükranlarımı iletiyorum.

Sevgili kardeşim Dr. Ahmet GEDİK ve ablam Doç. Dr. Hülya UZKESER hep yanımdydılar.

Bol sevgi gönderiyorum.

Sevgili Enes ve Özlem AKDAĞ çifti ve Mehmet Emrah HOŞGELDİ,
çok gülün, hep mutlu olun.

Annem Gönül ve Babam Mevlüt GEDİK’e yer vermezsem eksik kalır.

Baş tacısınız.

Son olarak Abdurrahman PALABIYIK’ı rahmetle anıyorum...

İÇİNDEKİLER

İTHAF.....	III
ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XVII

GİRİŞ

YORUM SORUNUNA YAKLAŞIM VE İZLENECEK YOL

I. YAŞAYAN BİR MEKANİZMA OLARAK YARGI KARARLARININ İŞLEVLERİ.....	1
II. HUKUKUN ANAYASALAŞMASININ ANAYASAL YORUMU ÖNE ÇIKARMASI.....	6
A. Kavram Olarak Hukukun Anayasalaşması.....	6
B. Anayasa Mahkemelerinin Hukukun Anayasalaşmasındaki Hızlandırıcı Etkisi.....	7
C. İnsan Hakları Öğretisinin Hukukun Anayasalaşmasındaki Hızlandırıcı Etkisi.....	7
D. Yargı Organlarının Hak Temelli Yorumu.....	8
III. TEORİNİN UYGULAMADAKİ YANSIMALARI VE İZLENECEK YOL.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

ANAYASAL YORUMUN TEORİK ÇERÇEVESİ

I. YORUMA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER.....	12
A. Yorum Kavramı.....	12
1. Anlama ve Yorumlama İlişkisi.....	12
2. Klasik Hukuk Öğretisinde Yorum Kavramı.....	13
B. Yorum Çeşitleri.....	16
1. Yasama Yorumu.....	17
a. Genel Olarak.....	17
b. Yasama Yorumunun Gerçek Bir Yorum Çeşidi Olmadığı Görüşü.....	18
c. Ülkemizde Yasama Yorumunun Tarihi Görünümü.....	19
d. Günümüzde Yasama Yorumu.....	21
2. İdari Yorum.....	22
3. Yargı Yorumu.....	23
a. Genel Olarak.....	23

b. Yargı Yorumunda Anayasal Yorumun Yeri	24
c. Anayasal Yorumda Yargı Yorumu Tercihinin Sebepleri.....	25
4. Bilimsel Yorum.....	26
C. Klasik Yorum Yöntemleri	26
1. Deyimsel Yorum Yöntemi	31
a. Genel Olarak.....	31
b. Deyimsel Yorumun Bir Alt Türü Olarak Kavramsal Yorum	33
c. Deyimsel Yorum Yönteminin Değerlendirilmesi	33
2. Tarihsel (Kronolojik) Yorum Yöntemi	35
a. Yasa Koyucunun İradesinin Yansıması Olarak Tarihsel Yorum	35
b. Tarihsel Yorumun Değerlendirilmesi	36
3. Sistematik Yorum Yöntemi	36
a. Kurallar Sistemi Bütünü Olarak Hukuk.....	36
b. Anayasanın Bir Bütün Olarak Yorumlanması İlkesi ve Sistematik Yorum.....	40
c. Sistematik Yorum Yönteminin Anayasal Yorumdaki Önemi	41
4. Amaçsal Yorum Yöntemi	42
D. Yorum Faaliyetinde Yardımcı Araçlar (Mantık Kuralları).....	43
1. Kıyas	43
2. Aksi İle İspat.....	44
3. Evleviyet (Argumentum A Fortiori)	45
E. Temel Bilgilere İlişkin Değerlendirme	46
II. ANAYASAL YORUMUN ORTAYA ÇIKIŞI VE İŞLEVİ	48
A. Anayasa Yargısının Ortaya Çıkışı Sürecinde Anayasal Yorum	48
1. Anayasa Yargısının Felsefi Temelleri: Normlar Hiyerarşisi, Anayasanın Üstünlüğü İlkesi ve Federalizm	48
2. Anayasa Yargısının İlk Örnekleri Bağlamında Yargıç Marshall'ın Sistematik Yorum Yöntemi	53
a. Anayasa Yargısını Doğuran Sistematik Yorumun Tarihi Süreci	53
b. Anayasal Normun Anlam Bakımından Uygulanması	56
B. Anayasa Yargısının İşlevi Bağlamında Anayasal Yorum.....	59
1. Hak ve Özgürlükleri Korumak: Bekçilik	59
a. Genel Olarak	59
b. Anayasa Yargısının Bekçilik İşlevi ve Anayasal Yorumun Önemi	63
2. Anayasal Kurumlar Dengesini Sağlamak: “Hakemlik”	64
a. Genel Olarak Kurumlar Dengesi	64

aa. Yatay Erkler Ayrılığı Bağlamında Kurumlar Dengesi	65
bb. Türkiye İçin Bir Öneri.....	66
aaa. Güçlü yürütme	66
bbb. Yürütmenin Hem Görev Hem De Yetki Oluşu	67
ccc. Parlamentoların işlevlerini yitirmesi.....	67
cc. Dikey Erkler Ayrılığı Bağlamında Kurumlar Dengesi.....	68
b. Anayasa Yargısının Hakemlik İşlevi ve Anayasal Yorum.....	69
III. ANAYASAL YORUMUN MEŞRULUĞU	69
A. Yasamanın Takdir Yetkisi Ve Anayasal Yorum	70
1. Anayasa Yargısının Meşruluğu.....	70
a. Meşruiyet (Legitimite- Legitimacy)	70
b. Anayasa Yargısının Meşruluğu.....	73
aa. Genel Olarak.....	73
bb. Biçimsel (Şekli) Meşruluk	74
cc. İşlevsel Meşruluk.....	74
aaa. Çoğulcu Demokrasi ve Anayasa Yargısı	74
aaaa. Çoğunluğun Baskıcı Eğilimlerinin Frenlenmesi	
İhtiyacı	75
bbbb. Çoğunluğun İçindeki Ayrık Unsurların Korunması ..	75
bbb. Anayasa Yargısının Yasaların Meşruluğunu Güçlendirme	
İşlevi.....	76
2. İşlevsel Meşruluk Bağlamında Demokrasi ve Hukuk Devleti Gerilimi ..	77
a. Demokrasi Kavramı ve Unsurları.....	77
b. Genel Olarak Hukuk Devleti Kavramı.....	81
aa. İktidarı Sınırladırımın Bir Aracı Olarak Hukuk Devleti.....	81
bb. Anayasa Mahkemesi Kararları'nda Hukuk Devleti Anlayışı	86
aaa. Genel Olarak.....	86
bbb. Anayasa Mahkemesine Göre Hukuk Devletinin Unsurları ..	86
c. Yasaların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi Bağlamında	
Hukuk Devleti ve Demokrasi Gerilimi	89
B. Anayasal Yorum Ve Yerindelik Tartışmaları	93
1. Siyasal Tercihlerin Kaynağı: “Kamu Yararı Anlayışındaki Farklılık” ..	93
a. Genel Olarak “Kamu Yararı” Kavramı	93
b. Farklı Kamu Yararı Anlayışı ve Anayasal Yorum.....	96
2. Erkler Ayrılığı ve Yargısal Aktivizm Tartışmaları	103

a. Genel Olarak Tarihi Gelişim Süreci İçerisinde Erkler Ayrılığı Kavramı.....	103
b. İnsan Haklarının Gelişmeci Özelliği ve Yargısal Aktivizmin Anlamı.....	106
c. Yargısal Aktivizm Tartışmaları Karşısında Genişletici Yorum Örnekleri.....	112
aa. İHAM.....	112
aaa. Yaşayan Belge ve Genişletici Yorum Yöntemi.....	112
bbb. Olumlu Yükümlülükler Kuramı.....	115
aaaa. Belçika Dil Davası.....	117
bbbb. Lopez Ostra Kararı.....	119
cccc. Maşallah Öneriyıldız Kararı.....	120
bb. Federal Almanya Anayasa Mahkemesi.....	122
aaa. Anayasal Hükümlerin Yatay İlişkilere Uygulanması İlkesi (Drittwirkung der Grundrechte).....	124
bbb. İhmal Yoluyla Anayasaya Aykırılık.....	127
cc. Macaristan Anayasa Mahkemesi.....	128
dd. Polonya Anayasa Mahkemesi.....	132
IV. ANAYASAL YORUMUN ÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ.....	133
A. Anayasal Yorumun Önemi.....	134
1. Anayasa Normunun Somutlaştırılması Gereği.....	134
2. İnsan Hakları ve Anayasal Değerlerin Evrenselleşmesi.....	136
3. İnsan Haklarının İhlalinin Tespiti Yoluyla Yasama Organını Harekete Geçirmek.....	137
a. Bireysel Başvuru Mekanizmasının Parlamentoları Harekete Geçirici İşlevi.....	137
b. Bireysel Başvuru Mekanizmasının Pozitif Hukuku Doğal Hukuka Yaklaştırması ve Genişletici Anayasal Yorumun Önemi.....	139
B. Anayasal Yorumun Özellikleri.....	141
1. Anayasa Toplumsal Değişikliklere Ayak Uydurmalıdır.....	141
2. Anayasa Hukukuna Özgü Yorum İlkeleri.....	142
a. Temel Haklar Lehine Yorum İlkesi (In Dubio Pro Libertate).....	144
b. Anayasaya Uygun Yorum İlkesi.....	146
aa. Genel Olarak.....	146
bb. Avrupa Uygulamasında Anayasaya Uygun Yorum.....	148
c. Anayasanın Bir Bütün Olarak Yorumlanması İlkesi.....	151
d. Pratik Uyuşum İlkesi.....	152
e. Fonksiyonel Doğruluk İlkesi.....	154

f. İstisnaların Dar Yorumlanması İlkesi	154
---	-----

İKİNCİ BÖLÜM

ANAYASA MAHKEMESİNİN YORUM YÖNTEMİ

I. GENEL OLARAK	159
II. DEYİMSSEL YORUM YÖNTEMİ.....	162
A. Genel Olarak.....	162
B. Normun Garamatik Olarak İncelenmesi	163
C. Normun Anlamsal Olarak İncelenmesi.....	164
1. Genel Olarak.....	164
2. Normun açık anlam barındırması.....	164
3. Normun sözlük anlamıyla incelenmesi	166
D. Geçici Maddelerin Deyimsel Yorumla Serüveni.....	166
1. Genel Olarak.....	166
2. 1961 Anayasası'nın Geçici 4. Maddesinin Deyimsel Yorumunu Aşma Çabaları	168
a. Genel Eğilim.....	168
b. Anayasa Mahkemesi'nin "Lex Posterior Derogat Legi Priori/sonraki kural öncekini ortadan kaldırır" Kuralı Vasıtasıyla Geçici 4. Maddeyi Aşması	169
c. Anayasa Mahkemesi'nin "İhmal Yoluyla" Geçici 4. Maddeyi Aşması	171
3. Anayasası Geçici 15. Maddesi'nin Kalıcılaşmasında Deyimsel Yorumun Etkisi.....	172
a. Hukuki Durum ve Bu Konuya İlişkin Öğretideki Tartışmalar.....	172
b. Siyasi Parti Kapatma Davalarında AYM'nin Geçici 15. Maddeye Yaklaşımı	181
c. "Lex Specialis Derogat Legi Generali/ Özel Hükümün Genel Hükme Önceliği" İlkesinden Hareketle Geçici 15. Maddenin Kalıcılaşması	185
aa. Genel Olarak	185
bb. Özgürlük Karinesi ve "In Dubio Pro Libertate" Kuralının İhmali.....	187
4. Demokratik Barış Hareketi Partisi Davası ve "İhmal" Yoluna Geri Dönüş	189
a. Genel Olarak	189
b. Anayasa'nın Üstünlüğü ve Bağlayıcılığı.....	190
c. Anayasa'nın Doğrudan Uygulanması.....	191
d. Ulusal Üstü İnsan Hakları Metinlerinin Kurtarıcılığı.....	192

e. Değerlendirme.....	193
5. Mahkemenin Deyimsel Yorum Yöntemine Karşı Muhalefet ve Ek Gerekçe Yazıları	194
E. Deyimsel Yorumun Hukuk İle Gerçeklik Arasına Mesafe Koyan İşlevi ..	198
III. TARİHSEL YORUM YÖNTEMİ	199
A. Genel Olarak.....	199
B. Anayasası'nın Uygulanışının İlk Yıllarında Sübjektif Tarihsel Yorum Yönteminin Öne Çıkması	200
C. Ülkemizde Kırılma Noktaları Ve Tarihsel Yorumun Öne Çıktığı Alanlar	217
1. Genel Olarak.....	217
2. Laiklik İlkesine İlişkin Kararlarda Tarihsel Yorumun Çekiciliği	220
a. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Varlığı	220
b. Nüfus Cüzdanlarında Din Hanesinin Yer Alması	222
3. Üç Kırılma Noktasının Birleştiği Siyasi Parti Kapatma Davaları	224
a. Merkez-Çevre İlişkisi Bağlamında Mahkemenin Bölünmez Bütünlük Yorumu.....	226
aa. AYM'nin Hukuku Aşan Yorum Tarzı	226
bb. Sosyalist Parti Kararı.....	227
cc. HEP Kararı.....	228
dd. "Bölünmez Bütünlük Kapsamında" Tarihsel Yorumu Verilen Ağırılığın İHAM'daki Yansımaları.....	230
b. Siyasi Parti Kararlarında Laiklik İlkesinin Tarihsel Yorumu.....	231
c. Ulus Temelli Yurttaş Algısının "Anayasal Yurttaşlık" Kavramına Evrilememesinde AYM'nin Tarihsel Yorumunun Etkisi.....	233
aa. Genel Olarak "Anayasal Yurttaşlık" Kavramının Kurumsallaşmasında AYM'nin Rolü.....	233
bb. TBKP Kararı.....	235
cc. HEP Kararı.....	237
dd. HADEP Kararı.....	238
ee. İHAM'ın Yaklaşımı	239
4. Tarihsel Yorum Yönteminin Çatışma Alanlarında Ortaya Çıkardığı AYM'nin "Kendine Özgü" Yaklaşımı	240
a. Genel Olarak	240
b. AYM'nin "Kendine Özgü Laiklik" Anlayışı	240
c. AYM'nin "Kendine Özgü Bölünmez Bütünlük" Anlayışı	243
d. AYM'nin "Kendine Özgü Yurttaşlık" Anlayışı.....	248
D. AYM Kararlarında Tarihsel Yorumun Çekiciliğine Eleştiri.....	250

IV. SİSTEMATİK YORUM YÖNTEMİ.....	252
A. Genel Olarak.....	252
B. Aym Kararlarında Sistematik Yorumun Anayasa'nın Ruhu'na Aykırı Değişikliklere İmkân Tanınmaması	253
C. Değiştirilemez Maddelerin Genişletilmesinde Sistematik Yorumun Etkisi	255
1. 1961 Anayasası Döneminde Değiştirilemez Maddelerin Genişlemesinde Sistematik Yorum.....	255
a. 1971 Anayasa Değişiklikleri Öncesindeki Durum.....	257
aa. Değiştirilemezlik Hükümünün Sadece Cumhuriyet Kelimesine İndirgenemeyeceği Yorumu.....	257
bb. Anayasanın Uyum İçinde Bulunan Genel Hükümlerinin, Anayasa Değişiklikleri İle Bozulmaması Gerektiği Yorumu	259
b. Anayasa Değişikliklerinden Sonraki Durum.....	260
aa. 1971 Değişikliklerinde AYM'ye Getirilen Esas Bakımından Denetim Yasağı.....	260
bb. AYM'nin Anayasa Değişikliklerini Yasaklayan Kuralların Biçim Kuralı Olduğu Yönündeki Yorumu	261
2. 1982 Anayasası Döneminde Değiştirilemez Maddelerin Genişlemesinde Sistematik Yorum.....	265
a. Anayasası ile AYM'ye Getirilen Esas Bakımından Denetim Yasağı.....	265
b. Türban Kararı ve 1961 Anayasası Dönemindeki İçtihadı Geri Dönüş	266
D. SİSTEMATİK YORUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	270
1. Anayasa Değişikliklerinin AYM Kararlarına Etkisi: Sistematik Yorumun Gözden Kaçan İşlevi	270
2. Devleti Dönüştüren Anayasa Değişiklikleri.....	270
a. Devletin İnsan Haklarına Yaklaşımını Değiştiren Anayasa Değişikliği.....	271
b. Temel Hakların Sınırlanması Bakımından Devletin Temel Organlarına Yüklenen Özen Yükümlülüğü.....	272
c. Değiştirilmesi Yasak Hükümlerdeki Dolaylı Evrim	273
3. Özgürlükler Rejiminde Yapılan Değişiklikler	276
V. AMAÇSAL YORUM YÖNTEMİ	281
A. GENEL OLARAK	281
B. AYM'YE GÖRE AMAÇSAL YORUMUN ANLAMI.....	283
C. AYM'nin Yetki Alanını Genişletirken Amaçsal Yorum Yöntemini Kullanması.....	285

1. Genel Olarak	285
2. Yürürlüğün Durdurulması Kararı ve Amaçsal Yorumun Karara Etkisi	285
a. Genel Olarak	285
b. 1993 Yılına Kadar AYM'nin Yaklaşımı	286
c. Amaçsal Yorumun Dönüştürücü Etkisi.....	288
aa. Genel Olarak	288
bb. Yargı Yetkisinin Özünde Yer Alan Yürürlüğü Durdurma	289
cc. Anayasa Yargısını Etkin Kılmanın Bir Aracı Olarak Yürürlüğü Durdurma.....	290
dd. Anayasa'ya Aykırı Kuralların Olabildiğince Çabuk Ortadan Kaldırılmasının Bir Aracı Olarak Yürürlüğü Durdurma.....	291
ee. Yürürlüğü Durdurma Kararının “Kamu Yararını” ve “Kamu Düzenini” Kollamak Amacıyla Verilebileceği Gerekeşi	292
aaa. AYM'nin Yaklaşımı	292
bbb. AYM'nin Yaklaşımına Bir Eleştiri.....	293
3. Yorumlu Ret Kararları ve Amaçsal Yorum	294
a. Genel Olarak	294
b. Anayasa Mahkemesinin Çeşitli Yorumlu Ret Kararları.....	294
c. Yorumlu Ret Bağlamında Gerekenin Bağlayıcılığı Sorunu	300
aa. Genel Olarak Gereke Kavramı.....	300
bb. AYM'ye Göre Gerekenin Bağlayıcılığı	303
aaa. Gerekeyle Kararın Birlikte Yasama Etkinliklerini Yönlendirme İşlevi Görmesi	304
bbb. Hukuk Devleti İlkesinden Hareketle Gerekenin Bağlayıcılığı	306
cc. Karar Gerekeçlerinin Bağlayıcı Olduğu Yönündeki Görüş	307
aaa. Hüküm Fıkrası İle Gerekenin Birbirinden Ayrı Düşünülemeyeceğinden Hareketle Gerekenin Bağlayıcılığı	308
bbb. Yasama Organının İptal Edilen Düzenlemeleri Yeniden Yasalaştırmasının Suç Oluşturduğu Görüşünden Hareketle Gerekenin Bağlayıcılığı.....	309
dd. Karar Gerekeçlerinin Bağlayıcı Olmadığı Yönündeki Görüş	310
D. AYM'nin OHAL KHK'larını Nitelendirme Yetkisini Kendinde Görmesi Ve Amaçsal Yorumun Bu Nitelendirmedeki Etkisi	311
1. Anayasasına Göre OHAL KHK'larının Yargısal Denetimi	311
2. AYM'ye Göre Olağanüstü Yönetim Usullerinin Amacı.....	312
3. OHAL'in Gerekli Kıldığı Konular, Neden ve Amaç Öğeleri Bakımından AYM'nin Kararı	313

4. Amaçsal Yorumun Hukuk Devletini Güçlendiren Fonksiyonu	314
E. AYM'nin 367 Kararı Ve Amaçsal Yorumun Karara Etkisi	314
1. AYM'nin Kararı Öncesinde Öğretideki Görüşler	314
2. AYM'nin 367 Kararı	317
F. Cinsiyet Eşitliğinin Hayata Geçmesinde Kamu Yararı Ve Kamu Düzeni Kavramları Engeli	320
1. Genel Olarak	320
2. AYM'nin Eşitlik Anlayışı	321
3. AYM'nin Eşitliğe İlişkin Çelişkili Kararları	327
a. AYM'nin Kamu Düzeni ve Kamu Yararı Gereçesiyle Cinsel Özgürlüğe Statü Getiren Kararı	327
b. AYM'nin Karşılaştırmalı Hukuk Verilerini ve Uluslararası Belge ve Sözleşmeleri “Destek Norm” Olarak Kullandığı Eşitliğe İlişkin Kararı	329
c. Daraltıcı Yorum Yönteminin Yanıltıcılığı ve AYM'nin Hak Temelli Yaklaşımdan Sapması	331
d. AYM'nin Zina Kararları	333
e. AYM'nin Namus Cinayeti Kararı	336
aa. İtiraza Konu Olan Maddenin Anlamı	336
bb. Anayasa Mahkemesinin Yaklaşımı	337
cc. Kadının Yaşam Hakkı İle Erkeğin Yaşam Hakkı Arasında Oluşturulan Kademelenme	338
dd. Dolaylı Ayrımcılığın Göz Önüne Alınmaması	338
f. AYM'nin Evli Kadının Önceki Soyadının Kullanımına İlişkin Vermiş Olduğu Kararları	339
aa. Genel Olarak AYM'nin Önünde Kadının Kimlik Mücadelesi	339
bb. AYM'nin Kamu Yararı ve Kamu Düzeninin Sağlanması İçin Kadının Kocasının Soyadını Kullanması Gerekliliği Düşüncesi	340
aaa. İtiraza Konu Olan Maddenin Anlamı	340
bbb. AYM'nin Yaklaşımı	340
cc. AYM'nin İkinci Soyadı Kararı Mahkemenin Tutarlılığı mı? Tutuculuğu mu?	341
aaa. AYM'nin Yaklaşımı	341
bbb. AYM Aynı Konuda Vermiş Olduğu Kararını Daha Sonra Değiştirebilir mi?	342
aaaa. Anayasada Yapılan Değişiklikler	344
bbbb. Ortam ve Koşullarda Oluşan Başkalaşmalar	346
e. AYM'nin Ayrımcılığı Ortadan Kaldıran “Çocuğun Soyadı” Kararı	347

G. Kamu Düzeni Ve Kamu Yararı Kavramlarını Aşmanın Bir Yolu: “Anayasa Madde 13’ün Keşfi”	348
1. İtiraza Konu Olan Maddenin Anlamı.....	348
2. Mahkemeye Göre Ortam ve Koşullardaki Başkalaşmalar	349
3. Anayasanın 13. Maddesinin Karara Etkisi.....	349
H. Amaçsal Yorumun Değerlendirilmesi	350
SONUÇ	353
KAYNAKÇA.....	365

KISALTMALAR

AÜEHFD	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AÜSBFD	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
AYM	Anayasa Mahkemesi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
dpt.	Dipnot
E.	Esas
E.T.	Erişim tarihi
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
FAYM	Federal Almanya Anayasa Mahkemesi
İHAM	İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi
İHAS	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
İÜ	İstanbul Üniversitesi
İÜHF	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
K.	Karar
N.	Numara
p.	Sayfa / page
s.	Sayfa
S.	Sayı
Vol	Volume
Y.	Yıl / Year